

ЗУПИНЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ: ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

У ч.1 ст.303 Кримінального процесуального кодексу України (далі - КПК) наведений перелік рішень, дій чи бездіяльності слідчого або прокурора, які можуть бути оскаржені заінтересованими учасниками кримінального провадження слідчому судді під час досудового розслідування, до яких відноситься і зупинення досудового розслідування.

Зупинення досудового розслідування - «це вимушене припинення процесуальної діяльності органів досудового розслідування внаслідок появи обставин, що не дозволяють здійснити подальше провадження та закінчити слідство» [1, с.283].

Зміст порядку зупинення досудового розслідування складають такі структурні елементи: 1) вивчення матеріалів кримінального провадження з метою встановлення підстав зупинення, зазначених у ч.1 ст.280 КПК; 2) встановлення наявності процесуальних умов, за яких можливе прийняття цього рішення; 3) складання постанови про зупинення досудового розслідування; 4) вирішення правових та організаційних питань, супутніх зупиненню провадження; 5) повідомлення учасників кримінального провадження про зупинення розслідування; 6) внесення відомостей про зупинення провадження до Єдиного реєстру досудових розслідувань [2, с. 313].

Винесення слідчим, прокурором постанови про зупинення досудового розслідування обумовлює збільшення його тривалості. Чинним КПК одним із засобів вирішення проблеми забезпечення «розумності» строків розслідування передбачена можливість оскарження слідчому судді цієї постанови [3, с.472].

Відповідно до п.2 ч.1 ст.303 КПК, постанова слідчого, прокурора про зупинення досудового розслідування може бути оскаржена потерпілим, його представником чи законним представником, підозрюваним, його захисником чи законним представником, представником юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження.

Цей предмет оскарження охоплює, як відмічає В. О.Попелюшко, не лише рішення з передбачених у ч.1 ст.280 КПК підстав зупинення досудового розслідування, а й порядок його прийняття, «коли, наприклад, з позицій захисту сам порядок зупинення шкодить або може зашкодити правам, свободам та законним інтересам підозрюваного у майбутньому» [4, с.13].

Так, продовжує науковець, у кримінальному провадженні, у якому приймає участь два або декілька підозрюваних, а підстави зупинення

стосуються не всіх, у постанові про виділення досудового розслідування та зупинення його щодо окремих підозрюваних «захисник може обґрунтовано утледіти загрозу негативного преюдиціального впливу у продовжуваному розслідуванні кримінальному провадженні передбачуваних прокурорських рішень у формі, наприклад, клопотань до суду про звільнення особи від кримінальної відповідальності, чи судових рішень у формі, наприклад, вироків про затвердження угод про примирення або про визнання винуватості щодо свого підзахисного, а тому оскаржити до слідчого судді постанову саме щодо зупинення в частині виділення досудового розслідування» [4, с.13].

У юридичній літературі слушно зазначається, що законодавець надав право вказаним у п.2 ч.1 ст.303 КПК учасникам кримінального провадження оскаржувати рішення слідчого, прокурора про зупинення досудового розслідування тому, «що коли воно є незаконним та необґрунтованим, це зашкоджує або може зашкодити їх правам та законним інтересам у майбутньому» [5, с.120].

Скарга може бути подана на постанову про зупинення досудового розслідування у випадку: нездійснення слідчим, прокурором всіх слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій, проведення яких необхідне та можливе до моменту винесення цієї постанови, а також всіх дій для встановлення місцезнаходження особи, якщо зупинено розслідування за обставиною, передбаченою п.2 ч.1 ст.280 КПК; неприйняття прокурором рішення про виділення досудового розслідування стосовно підозрюваних, яких не стосуються підстави для зупинення [6, с.7].

Частина 1 ст.304 КПК встановлює десятиденний строк, упродовж якого учасники кримінального провадження, вказані у п.2 ч.1 ст.303 цього Кодексу, мають право звернутися зі скаргою на рішення слідчого, прокурора про зупинення досудового розслідування. Оскільки дане рішення оформлюється постановою, строк подання скарги починає обчислюватись з дня отримання цими учасниками її копії.

У зв'язку з розглядом даного питання потрібно звернути увагу на те, що у ч.4 ст.280 КПК не визначений строк, протягом якого слідчий, прокурор мають направити копію постанови про зупинення досудового розслідування стороні захисту, потерпілому, представнику юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, які мають право її оскаржити слідчому судді. Даний недолік закону потрібно усунути. Пропонуємо доповнити ч.4 ст.280 КПК положенням, що слідчий, прокурор зобов'язані не пізніше доби направити цю копію постанови вказаним учасникам кримінального провадження.

Крім того, враховуючи положення п.2 ч.1 ст.303 КПК щодо суб'єктів права на оскарження, вважаємо, що у ч.4 ст.280 цього Кодексу доцільно розширити перелік учасників кримінального провадження, яким слідчий, прокурор повинен направити копію постанови про зупинення досудового

розслідування. Дану норму після слова «потерпілому» слід доповнити словами «його представнику чи законному представнику».

Згідно з п.п.1, 4 ч.2 ст.307 КПК, за результатами розгляду скарги слідчий суддя може постановити ухвалу про: 1) скасування постанови слідчого, прокурора про зупинення досудового розслідування, у випадку визнання її незаконною; 2) відмову у задоволенні скарги, якщо підстави для її задоволення відсутні.

Якщо приймається перше із цих рішень, то відповідно до ч.2 ст.282 КПК зупинене досудове розслідування відновлюється. На наш погляд, законодавець чітко визначає момент його відновлення. Деякі науковці дотримуються іншої точки зору, зазначаючи, що було б доцільно внести зміни до ст.282 КПК та вказати, з якого саме моменту після скасування слідчим суддею постанови про зупинення досудового розслідування це розслідування вважається відновленим: з моменту винесення ухвали про скасування; з моменту повернення матеріалів досудового розслідування до слідчого та прийняття ним їх до провадження; чи слідчий суддя, слідчий або прокурор повинні винести окреме рішення про відновлення розслідування [7, с. 76].

За результатами розгляду скарги слідчий суддя також може постановити ухвалу про закриття провадження за скаргою. Таке рішення приймається ним у тому випадку, коли відповідно до ч.2 ст.305 КПК слідчий, прокурор самостійно скасовують постанову про зупинення досудового розслідування.

Список використаних джерел:

1. Галаган О. І. Зупинення досудового розслідування у зв'язку з невстановленням місцезнаходження підозрюваного / О. І. Галаган, А. В. Дунаєва // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. - 2013.- №3. - С. 282-287.
2. Марченко К. Г. Организационно-правовой алгоритм приостановления досудебного расследования / К. Г. Марченко // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И.Вернадского. - Серия: Юридические науки. - 2013. -Т. 26 (65). №2-2. - С. 312-318.
3. Кримінальний процес: підручник / Ю. М. Грошев, В. Я. Тацій, А. Р. Туманянц та ін.; за ред. В. Я. Тація, Ю. М. Грошевого, О. В. Капліної, О. Г. Шилю. - Х.: Право, 2013. - 824с.
4. Попелюшко В. О. Оскарження захисником рішень, дій чи бездіяльності органів досудового розслідування та прокурора / В. О. Попелюшко // Адвокат. - 2012. - №10. - С.12-15.
5. Функція судового контролю у кримінальному процесі [текст]

6. Яновська О. Г. Оскарження адвокатом рішень, дій чи бездіяльності слідчого, прокурора та слідчого судді під час досудового розслідування: науково-практичний посібник / О. Г.Яновська. - К.: Прецедент, 2013. - 32с.

7. Кривонос І. С. Проблемні питання процесуального порядку відновлення досудового розслідування в контексті Кримінального процесуального кодексу України / І. С.Кривонос // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. - 2013. - №1. - С.74- 81.